

GEZUR ZITALA, 1RAIN IKARAGARRIA

Gezur zitala, ezin zitalagoa, salatu bearrean gara. Oraintsu Euskalerrian idatzia da: 1936ko gerratean ekarri zutenek illobira bialti zituzten apaiz euskaldunak eskuetan armak zituztela aurrean jarri zitzaizkielako il omen zituzten.

Nork, eta urte artan berean mundura etorritako idazle eta irakasle batek bota du gezur iguingarri ori: «Durante la guerra los nacionales fusilaron a 14 sacerdotes vascos, que se les opusieron con las arrias en la mano». Olaxe, labur-laburrik, soil-soillik idatzi dau, lerro bat eta erdi ozta-ozta egiten duten itzekin. Berak esan du, eta kito.

Utzi dezagun oraingoz *nacionales* zirelako aiek armaz edo indarrez amalu apaiz euskaldun ala geiago il zituzten ala ez.

Amaikatxo liburu eta paper agertu da azkenengo berrogei-berrogeta amar urteotan zorigaiztoko gerrate ark ekarritako odol-ixurketaz. Apaiz euskaldunen zoritxarreko ilketa ere bai. Nor, non eta nola illak izan ziran ere argiturik gelditu dela uste dut, jakin nai duenarentzat. Gai ontaz oraingoa baino gezur andiagorik eta biribillagorik ez dugu irakarri gaur arte, mundu guztiko kondaira (Historia Universal, 14-15 tomatan) eman nai digun Ian onetan idatzita. Olaxe, itz bat geiago ez gutxiagoz gai onetan azken-itz baliz bezala.

Ainbesteko gezur zital zantarrrik zabaltzen ez da gaur arte inor ausartu. Gerratea bukatu zanean or ibilli zan norbait (Bayle

jesuita izan zela diote), gai au argitzen edo naasten, apaiz iltzailleen pekatua zuritu edo gutxitu naiez, apaiz aien pekatu eta erruak asmatu edo geitu bearrez. Baina oraingo salatari eta-epaikari onek asmatu duena anako gezurrik ez zuen aurkitu.

Oraingo salatari ta epaikari onek ez du jakin edo ez du jakin nai Mateo Mujika Gotzai jaunak apaiz il aien aide egindako testigantzarik. Apaiz aiei ez zieten inork armarik ikusi eskuetan ez inon. Ez apaiz aiei, ez geroago gudarien kapellau ibillitakoei. Besterik asmatu eta idatzi duenak ez du *historiador* izenik merezi, naiz eta titulu guztiak izan. Nobelagille batek, *Un millon de muertos* idatzi zuenak asmatu zuen olako gezur bat, apaiz bat, azken sakramentua ematen baizen ametralladorari eragiten trebe zena. Bana gerrate artan il zituzten apaizetako bat ere ez da izan kapellau ibilli zirenetakoa. Kapellau ibilli aietako apaiz-mordoa erori zan azkenean militarren mende: bati ere ez zioten armarik erabilli zuelako salakuntzarik egin edo probata

Gerratean il zituzten apaiz aiek beren etxeetako paketik atera zituzten eta preso eraman. Eta aiek il zituztenek ez kristautasunari bakarrik zuzentasunari eta gizalegeari iraiifiik andiena, iseka ta burlarik lotsagarriena egin zioten: «Sirvase sea puesto en libertad» agindua eman, «puesto en libertad por orden del Sr. Juez Instructor* izenpetu, eta borraruen eskuetan utzi, eta gero... fusilatu? Ez, ez da ori egoki datorren itza. Orri, Calvo Sotelo eta beste askori gertatua aipatzean *historiador* onek ere *Asesinar* esaten dio. Orixe da apaiz euskaldun aiekin egin zutena, kristautasunaren eta gizatasunaren lotsagarritan. Edo bada beste itz bat, ain zuzen gerrate artan erdaldunek asmatua: pasear, edo *dar el paseo*. Aide onetatik ere gezurra, gezur zitala, gezur iguingarria oraingo *Historia Universal* onetan, amairugarren tomoan idazleak eman diguna. Eta gezur ori, lotsagarriago egiteko, Euskalerrian bertan atera da eta emendik mundu guztira zabaldu nai dute.

Idazleak berak (Gonzalo Redondo izenez), aitortu bear izan du gerrate artan gertatuen inguruan aide batekoak eta beste-koek geiegikeriak, ez diran gauza asko saldu eta zabaldu dituztela. Baina bera ez da nonbait konturatu edo ez du jakin nai izan gezurrezko geigikeri oietan ez dela beste ifior joan bera baino

urrunago. Itz gutxi erabili ditu, baina zitalkeriz eta gezurrez ezin beteagoak.

Mateo Mujika Gotzain Jaunak kementsu atera zuen bere burua apaiz il aien aide. Zuzentasuna izpirik gure artean baldin bada, geure buruen alderako lotsarik baldin badugu, atera geitezen apaiz ain iraindu eta izen-belztu aien aide. Ez gaitezen ixildu. gezur zital iguingarri orren salakuntza egin gabe, gure artean argitaratu edo illunperatu den liburu ortatik gezur ori kentzea lortu arte.

L. Akesolo